

“Lepší je dívat se dopředu než pořád plakat za tím, co se už asi nevrátí.”

Ve volném cyklu, v němž od začátku roku představujeme zajímavé novinářské osobnosti slovenských médií s českými kořeny, jsme se konečně dopátrali k první dámě. Pro každého reportéra je asi nezvyklé, když má převzít úlohu zpovídaného. Marie Stracenská, jejíž tvář i hlas zná z televizní obrazovky TA 3 určitě většina čtenářů ČB, se této nečekané úlohy zhostila s profesionálním přehledem (lepší než většina politiků), navíc i s ochotou a úsměvem na tváři. Začnu tradiční otázkou:

Jaký osud vás zavedl na Slovensko?

Nebyla jsem to já, kdo rozhodoval, že se dostanu na Slovensko. Maminka dělala v Brně kromě školy a sportu i průvodkyni po městě a jednou tam byla folklorní slovenská skupina a ona se zamilovala do jejího šéfa. Potom úplně náhodou sloužil na vojně ve Vyskové u Brna, tak si několik let psali, párkrát se viděli a skončilo to tak, že se maminka rozhodla vdávat a odjela na Slovensko. Takže sice jsem se narodila v Brně, ale od malička bydlím na Slovensku. Moje sestra se už narodila v Presově, čili já jsem ještě Marie, ale ona už je Júlia.

Nemusíte mi odpovédět, ale jaké vlastně máte dnes občanství?

Moje sestra má české, já bych chtěla obojí, ale zatím mám jen slovenské. Národnost mám moravskou, protože se cítím sice kosmopolita, ale přece jen Brňáčka. Tak napolovic jsem tam bydlela, když jsem tady v Bratislavě chodila na vysokou a tam jsem měla přitele, takže tři dny v týdnu jsem byla v Bratislavě a zbývající čtyři v Brně. Pořád jsem pendlovala mezi studiem, potom prací a Brnem, takže jsem někdy ani nevěděla, kde vlastně bydlím.

Pokud máte uvedeno narození v Brně, tak by snad s českým občanstvím neměl být problém...?

To doufám, ale problém je v tom, že nesnáším úřady. Získat občanství znamená, že musím jít na nějaký úřad pro nějaké papíry, potom vybatovat nějaká potvrzení a znovu chodit po dalších úřadech. Navíc většinou jsem v Brně jen o víkend, kdy jsou stejně úřady zavřeny, a v tom je ten můj problém.

Už jste naznačila, že do Brna stále pravidelně jezdíte...?

Ano, bydlím tam moje sestra. I když jsme si stále mysleli, že Julka zůstane na Slovensku dělat paní doktorku a já budu dělat v Čechách paní novinářku, ale úplně se to vyměnilo. Maminka i já tam jezdíme pořád, pokud se to dá, i dvakrát za měsíc. Musím říct, že Brno mám hrozně ráda, je to pro mne jedno z nejhezčích měst na světě, mám k němu vřelý vztah a hospůdky, kam ráda chodím ...

Co vás přivedlo k rozhodnutí dát se na novinářskou dráhu?

Vůbec nevím, protože to jsem byla ještě v šesté třídě na základní škole a tam jsem začala psát napřed do okresních novin a potom to postupně přibývalo. Ale první větší zkušenosti jsem získávala právě v Brně, kde jsem dělala nejdrív ve Svobodném slově několikery prázdniny, pak v Rovnosti naplno a potom jsem ještě dopisovala z Bratislavy několik let. Až když už jsem zůstala v Bratislavě v rozhlase, neměla jsem už tolik času a všechny tyto kontakty jsem bohužel prerušila.

A neobjevil se při rozhodování i trochu strach z různého jazyka?

Nikdy jsem neměla absolutně žádné problémy s jazykem. I když jsem od mala mluvila slovensky, doma s maminkou pořád mluvíme jen česky a se sestrou zase slovensky. Jelikož teď už tam nejezdím tak často, má čeština je trochu hrozná, protože celý den mluvím jen slovensky a přece jen je to trochu znát. Šéfredaktor Zdeněk Sámal sám mi zakázal mluvit na něj česky, že mi to prý bude "prznit slovenštinu", což není samozřejmě pravda. Spíš já opravuji kolegům bohemizmy, asi už lépe slyším ten rozdíl a jsem zvyklá jazyky rozlišovat.

Prozradíte i něco ze svých novinářských ambicí? Mluvila jste o začátcích v novinách, potom v rozhlase, pak přišla asi ještě lákavější nabídka z televize...

Nevím, jestli to byla lákavější nabídka. Před časem jsem se rozhodovala pro změnu, odešla jsem z redakce Pozor, zákruta! dělat zpravodajství - Radiožurnál ve Slovenském rozhlase. Bylo tam hrozně fajn, velmi milí kolegové, i práce byla skvělá a strašně mě bavila. A když přišla nabídka z televize, spíše jsem si řekla, že je to šance naučit se něco, co ještě neumím, tak to vyzkouším. I když nás tehdy každý odrazoval, že to vydrží sotva měsíc, a ještě pořád jsou lidé, kteří tomu nechtějí věřit. Ale já už to moc neposlouchám, věcmi kolem ať se zabývají manažéři, já mám svou práci, která mne baví a ... bůhví, co bude dál. Ale vy jste se ptal na...?

...ambice.

Za chvíli mi bude 30. Sice si říkám, že už něco umím, ale ještě je toho hrozně moc, co neumím a co bych se chtěla naučit dělat dobře, abych se nemusela stydět před sebou a před svými kolegy, když udělám nějakou chybu. Vážím si některých novinářů a byl by to určitě hezký po-

cit, kdybych si za pár let mohla myslet, že i mne si někdo váží jako novinářky. No a do toho časem by mohla přijít i nějaká rodina. Nemám ambice typu stát se šéfredaktorkou nebo ředitelkou. Určitě bych ráda někdy zkusila jet někam dělat zahraničního zpravodaje, to je podle mého strašně zajímavá práce, ale zatím to není bezprostřední cíl. Uvidíme. Teď chci dělat pořádně to, co dělám. Ale zapomněla bych na to nejdůležitější - na diváky a posluchače. To, co děláme, není proto, abychom se vyťahovali před kolegy, ale aby nám lidé věřili. Abychom dělali práci pro ně a ne pro vlastní ambice nebo nějakou politickou stranu. Trochu mi vadí kolegové, se kterými děláme stejnou akci, takže vím, co a jak se stalo, i když každý to pochopitelně vidí svým způsobem a každý si vybíráme to svoje. Ale pokud vidím, že jejich zpravodajství není objektivní, moc mi to vadí. Proto se snažím dělat práci tak, abych nikomu nehala, a když se mne potom zeptají, abych jim mohla s čistým svědomím říci: fakt to tak bylo.

Séfredaktor Zdeněk Šámal v rozhovoru pro ČB začátkem roku naznačil, že TA3 úspěšně proniká i do českých kabelových sítí. Dokonce načrtl vizi, že by se TA3 mohla stát dvojjazyčnou slovensko-českou zpravodajskou stanicí. Změnilo se od té doby něco?

Myslím, že se na tom stále pracuje, ale přiznám se, že to je věc spíše manažerů. Já mám problém, že když pracuju, tak jsem pořad někde v terénu, a když nepracuju, tak zase nejsem v práci, a často ani nevím, co se uvnitř děje. Takže i o všech novinkách typu kdo s kým chodí

nebo se rozešel se dozvídám až poslední s měsíčním opožděním. Víím jen, že vysílání se zase o něco rozšířilo a že se na tom dále pracuje. A dvojjazyčné vysílání určitě není špatný nápad, kdyby se to podařilo.

Znáte Českou besedu, případně byste dokázala do ní občas přispět?

Ano, maminka odebirá Českou besedu a občas si ji prolístuji. Co si teď pamatuji, máte příjemnou grafiku. Přiznám se, že jsem ji doposud vnímala jen jako okrajový časopis, které trpí právě tím, že se špatně čte: buď je tam hrozně moc "vzduchu", nebo je to strašně nahustené. Ale váš časopis je dělaný dost přehledně. Druhá věc je, že sice se cítím jako Čechoslovákista, ale moc často o tom nemluví. Jednak to lidi kolem moc nezajímá a ani nemám potřebu to nějak rozšiřovat. Cítím se příjemně i v Čechách i na Slovensku. Nepříjemně však je, že si musím stále měnit peníze, když jedu za sestrou. Ale nemyslím si, že se to dá nějak změnit zpátky. A právě u České besedy mám pocit, že to nejsou nějaké Mosty, které jakoby hlavou proti zdi chtějí změnit něco, co se už asi nedá - znovu dávat federaci dohromady. U České besedy mám pocit, že berete život takový, jaký je, a spíše se snažíte dávat lidem informace o dění tam i tam, a to oceňuji. Lepší je dívat se dopředu než pořád nostalgicky plakat za tím, co bylo a co se už asi nevrátí. To už je jen plýtvání energie snažit se o něco, co se už nedá změnit. A jestli můžu pomáhat? Nerada slibuju, co potom nemůžu dodržet. Kromě práce totiž dělám i v jednom občanském sdružení a také bych se ráda věnovala svému příteli, no a

vidíte, tento týden jsem každý den v parlamentu. Čili jsem na akci třeba od šestí nebo od půl osmé a domů přicházím kolem půl desáté večer. Teď navíc mám po státnicích a ještě jen dobiham, co jsem zameškala. Takže se nezlote, že to asi není odpověď, jakou jste chtěl ode mne slyšet.

Můžeme se ještě vrátit k tomu občanskému sdružení?

Někdo možná pozná Prázdninovou školu Lipnice. Naše Štúdio zážitku je její slovenský bratr, přirovnala bych jej k Stromu života. My se však lišime tím, že nechodíme opravovat památky nebo uklízet lesy a až potom večer je čas na aktivity, kde by člověk poznal sám sebe i ostatní. Pro mladé lidi různého zaměření děláme jen to druhé. Konkrétně jsem dělala projekty například na procvičení se v komunikaci pro mladé novináře nebo začínající lokální politiky. Letos jsem se do toho kvůli škole nepustila, snad zase příští rok. Pořádáme akce, zaměřené jen na výtvarnou činnost, na pohybovou tvořivost, takže člověk se něčemu přiučí, pozná lépe svoje vlastní limity, ale i nové přátele. Někdy je to akce na jediný víkend, jindy na 10 dní, podle toho, jak je který projekt zpracován. Některé kurzy se zabývají team-buildingem (budování týmů) pro konkrétní firmy nebo skupiny manažerů. S Prahou často spolupracujeme. I týmy, které kurzy organizují, jsou často smíšené z Čechů a Slováků. Na jedné akci je třeba 30 až 40 lidí, kteří se často i potom setkávají.

Jiří Výborný
Foto: PR

Sto let ligy lesní moudrosti

Koho z dětí nenadchly vzrušující příběhy o Indiánech a jejich bojích proti bledým tvářím? Jako chlapec jsem doslova hltnal v té době velmi oblíbené májovky, ve kterých nám německý spisovatel Karel May poprvé přiblížil život apáčů z lesnatých oblastí a prérií Severní Ameriky. Postavy Winetoua a Old Shatterhanda zná téměř každý našinec. Svým dějem, plným napětí a dobrodružství uchvátily miliony chlapců i děvčat a podobné motivy přispěly k vzniku jedné z prvních dětských organizací, od jejíž založení uplyne právě letos sto let.

Průkopníkem tohoto hnutí byl spisovatel, malíř, lovec a přírodovědec Ernst Thompson Seton. Narodil se v Anglii, ale svoje dětství prožil v kanadské provincii Ontario. Jeho záliba v cestování, obdiv k životu Indiánů a hluboká láska k přírodě spolu se spisovatelským nadáním vyústily v řadu knih, v nichž poutavým způsobem shromáždil obrovské množství poznatků ze života zvířat a domorodců. K velmi oblíbeným patří "Děti divočiny, Za arktickou prérií, Stříbrná liška, Dva divoši, Světek březové kůry, Dvanáct tajemství lesa" a další. Svoje povídky bohatě ilustroval margovými i celostránkovými kresbami. Můžeme tedy říci, že byl jedním z prvních ochránců přírody.

Seton byl i výborným psychologem, hlubokým znalcem duše mládeže, kterou učí praktickým dovednostem pobytu v přírodě a ucvacuje ušlechtilými vlastnostmi bělochem nezkaženého Indiána. V roce 1900 kupuje blízko New Yorku opuštěnou farmu s přilehlým lesem a v červenci 1902 zakládá první organizaci, hnutí, které nazval Woodcraft Indians - Lesní moudrost Indiánů. Symbolem Woodcraftu se stal bílý kruh, vyja-

drující čistotu ideálů a věčnost přírody s modrými rohy, znázorňujícími sílu těchto ideálů a odhodlání je bránit.

Pro své ušlechtilé zásady a romantiku si hnutí rychle získalo sympatie v celé Severní Americe a později i v Evropě. Jeho myšlenky převzal anglický generál Robert Baden-Powell, zakladatel anglického skautingu. Nás může těšit, že tato organizace zapustila kořeny i v našich zemích a že iniciátory tohoto dětského hnutí byli čeští průkopníci - gymnaziální profesor Miloš Seifert, zakladatel organizace "Děti živěny" a pražský středškolský profesor Antonín Benjamin Svojsík, zakladatel českého skautingu. Aby zvýraznil národní tradice, nahradil vojenské slovo skaut slovem junák a do skautského symbolu - lilie umístil štítek se znakem českých hraničářů - Chodů-Psohlavců. Je známo, že horlivým zastáncem českého skautingu, který si našel později oblibu také na Slovensku, byl i prezident T.G.Masaryk.

Letos si tedy připomínáme sté jubileum vzniku Woodcraftu a 80 let od založení první české mládežnické organizace podobného typu. Hnutí představuje nejšířší formy a podoby návratu člověka k přírodě bez škodlivých civilizizačních zásahů, od myšlenkových idejí J.J.Rousseau přes Ligu lesní moudrosti, skauting, tramping a zálesáctví až po současné Euroindiánské hnutí. Všechny spojoval hluboký citový vztah k přírodě. Pobyt v ní přispívá k poznávání jejích zákonitostí, potřebě její ochrany, učí samostatnosti a praktickým dovednostem, rozvíjí ušlechtilé mravní vlastnosti, vychovává k přátelství a upevňuje zdraví.

Čeněk Čermák